

besedičenje o moralizovanju in sanjarenju oziroma pomotah. No, g. a—b. naj vé, da tudi mi smatramo tozadevne svoje nazore za prave, a njegove za pogrešene — kakor se nam sploh socijalno demokratična načela in dejanja ne zde nezmotljiva. Socijalnih demokratov tudi ne mislimo zaprositi za pomoč v boju proti prostituciji, kajti njim ne kaže stopiti v ta boj, ako hočejo, da se vrsta njih pristašev in istih slepa pokorščina in slepo sledenje za voditeljstvom izdatno in nevarno ne skrči.

Sicer pa je gu. a—b. morda tudi znano, da je eden izmed onih mnogoštevilnih zdravnikov, ki so se izrekli o prostituciji, trdil, da bi se moški ne hoteli odreči prostituciji, tudi ko bi bila odpravljena vsa revščina sveta kot vzrok iste, ter bi bili raje pripravljeni, jemati v zakon propale ženske...

G. a—b. nam tudi podtika stvari, katerih ni v spornem članku. Pravi namreč, da hoče naš članek dokazati, da je prostitucije kriva glavno možka pohota, dočim pravi naš članek doslovno:

»Glavni vzrok vsake prostitucije in pred vsem »obrtne« — o kateri edini bodi tu govora — je nedvomno kriva vzgoja moških in ženskih.« V tem zmislu se vrši tudi vse nadaljno dokazovanje o vzrokih in posledicah obrtne prostitucije. Torej: ali g. a—b. našega članka ni v celoti prečital ali pa nam iz kakoršnihkoli vzrokov in iz kakoršnihkoli namenov p o d t i k a omejenost in neumnost. Tak način debatiranja pa najmanj ni resen. Naravnost bedasta pa je začetna opazka o »po dobrih virih posnetih podatkih.« Kaj hoče g. a—b. s tem reči? Ali, da on in vsi socijalno demokratični pisatelji črpajo podatke, katerih njihovi spisi kar mrgole — iz svoje osebne izkušnje, torej da so živeli od nekdaj in povsod oz. da so vsevedni? Taka malenkostnost ni najboljša znamenje za resno in globoko prepričanje onega, ki hoče nasprotniku

dokazati bitstvene pomote njegovega prepričanja. Na druge sofistarije, fraze in podtikanja v g. a—b. članku ne reagiramo. Kdor čita naš list, bo si lahko sodbo napravil sam, v »luft« pa ne maramo govoriti. Povemo le še to, da nikakor nismo voljni prostituciji pustiti svobodnega polja vse dotlej, da pride zaželjeni vek polne enakosti in svobode. Prvič nam manjka vera v to teorijo in še bolj v nje uresničenje, drugič pa nam je žal vsake posamezne žrtve prostitucije.

Kar se slednjič tiče opazke, da je naše moraliziranje in neuspešno delovanje naravnost škodljivo, ker »odbija ljudi, ki se navdušujejo za kako stvar, pa ne dožive nikdar koraka naprej« — lahko bi, ako bi hoteli biti zlobni, primenili iste besede — mutatis mutandis — na delovanje in uspehe socijalnih demokratov...

Isto velja glede passus-a o »lepih besedah«. Zakaj pa socijalni demokrati nimajo poguma, da bi od »lepih besed«, tiskanih in govornjenih, prešli k propagandi z dejanji?

BOJ PROTI ALKOHOLU. SESTAVILA NADA. TRST.

Hvaležni moramo biti Slovenkam, zbranim okrog našega lista, da so si poleg boja proti prostituciji zapisali na prapor tudi boj proti alkoholu. Prva in poslednji sta med seboj v ozki, vzročni zvezi, in tudi alkoholizem je utemeljen v nezdravih socijalnih razmerah.

Seveda se pa moramo na drugi strani bati, da si je »Slovenka« s tem sklepom nakopala na glavo še več hudih sovražnikov, nego jih je izzval na pozorišče njen boj — žal samo z »lepimi« besedami — proti prostituciji. Moški svet je pač tak, da nasprotuje vsakemu, ki se drzne lotiti njegovih navadic...

Vendar smemo po okoliščinah soditi, da najde antialkoholizem v Slovencih razmerno manj sovražnikov nego drugod, n. pr. na Gališkem.

O tej blaženi domovini »žlahte« in poljskih židov je povedal zastopnik avstrijske vlade, ministerski predsednik dr. pl. Koerber, na 8. mednarodnem kongresu proti alkoholizmu, ki se je vršil aprila meseca t. l. na Dunaju, mično dogodnico. Pred dvema letoma je namreč spal neki gališki kmet tri dni v svoji rakvi — kataleptičsko spanje: bil je navidezno mrtev. Ko se je prebudil, je zatrjeval, da je bil v tem času v nebesih ter si tam izprosil podaljšanje življenja, a pod pogojem, da nastopi med rojaki kot misijonar proti pijančevanju. Uspehi priprostega seljaka so bili velikanski. V nekoliko mesecih je imel večkrat desettisoč pristašev, ki so se odrekli žganju. Vsled tega je nastala groza med žlahto, t. j. med veleposestniki, ki izdelujejo žganje in ga prodajajo na drobno, sami ali po vaških židih, in ki svoje delavce, namesto z denarjem, plačujejo z žganjem. Kdor pozna upliv, ki ga ima poljsko viteštvo že mnogo let na vlado, se ne bode čudil, če mu povemo, da se je žlahti posrečilo, vtakniti omenjenega apostola zdržnosti v ječo, kjer še menda danes vdihuje...

Več in trajnejših uspehov je pač imel drug propovednik antialkoholizma, Mohamed. Še dandanes se vzdržuje okolo 200 milijonov njegovih vernikov opojnih pijač.

Da so že pred Mohamedom stari sve-topisemski preroki rohnili proti pijančevanju, je znano. Zlasti preroka Amos in Jezaijas sta si prizadevala prepričati izvoljeno ljudstvo, kako škodljiv je upliv opojnih pijač. Poslednji nam svedoči, da je bilo pijančevanje celo strast duhovnikov. Z nekega mesta v istem preroku pa bi se dalo tudi sklepati, da so bile i bogate židinjne in njih brezskrbne hčerke udane pijančevanju,

Če se spomnimo še, da si je že očak Noa zasadil svoj »hribček« ter se opijanil, prepričali smo se, da je pijančevanje skoro tako staro kakor človeški rod sam. Za to imamo svedoka tudi v Homerju, ki na mnogih mestih govori o vinu, katero pa so Grki izvečine pili pomešano z vodo. Stari Egipčani, Rimci, Galci in Germani so si delali pivo iz žita. Slovani posebej, če se ne motim, iz prosa (prim. Davorin Trstenjak: »Panonica«), a med — medica — je bila znana starim Slovanom in skandinavskim narodom.

Zlasti stari Nemci so se odlikovali po svoji ljubezni do opojnih pijač; še danes se Nemci v veselih družbah radi pohvalijo, da so njih pradedje »še vedno enkrat pili«, ko so odhajali. V srednjem veku pa so si pridobili pred vsem nemški študenti »zaslug« na tem polju: ustanovili so cele opravilnike, kdaj in kako se naj pije. Vsak praznik, vsak oseben dogodek jim je dal povoda, da so pili. Tako so se izcimili določeni običaji o pijančevanju, ki so v veljavi še dandanes pri nemškem in nenemškem dijaštvu, a tudi v meščanstvu in v višjih krogih.

A dosedaj ni nastopil drug Mohamed, da-si bi bil zapadnemu svetu istotako potreben, kakor nekdanj orijentalcem!

Še-le leta 1803. se je v Bostonu, v Združenih državah severne Amerike, ustanovilo prvo društvo temperenclarjev, kateremu je sledila cela vrsta podobnih društev v Ameriki, odkoder je prešlo gibanje proti pijančevanju okoli leta 1830. tudi v Evropo, pred vsem na Angležko. Toda ta društva niso imela zaželjenega uspeha, ker se niso zavedala, da je alkoholizem izvečine posledica socijalne bede ter da ni trajnegaboljšanja na tem polju brez socijalne reforme.

Ameriška društva zdržnosti so se le osmešila, da-si so dosegla n. pr. leta 1851. v državi Maine prepoved prodajanja opojnih

pijač, kajti Amerikanci so odsihdob dobivali alkohol iz lekarne. Naravnost blazno pa je počenjanje gospe Kanie Nation, o kateri večkrat poroča ameriška »Nova domovina«. Ta dobra gospa ni ostala pri »lepih« besedah, ampak je šla alkoholizmu krepkejšo do živega; začela je z nahujskanimi tolkami rušiti krčme, pivovarne in žganjarje.

V Evropi si je ohranilo to gibanje vsekako vrednejše in primernejše oblike ter je tudi bolj koristilo. Tako je pater Teobald Mathev v 3. in 4. desetletju minolega veka zbral na Irskem milijone somišljenikov krog sebe, ki so se vsi z obljubo zavezali, da se več ne dotaknejo žganje. Tudi pruski baron Seld, ki je v 40. letih romal od mesta v mesto ter pridigoval proti pijančevanju, je storil mnogo dobrega. V Ženevi je l. 1877. ustanovil župnik Rochet društvo »modri križ«, ki ima isti namen ter šteje že nad 200 družnic.

Zlasti blagonosno pa deluje leta 1883. v Casselu ustanovljeno »društvo proti zlorabi opojnih pijač«. Isto stoji na stališču, da je opravičen le boj proti nezmernemu pitju, ter dela zlasti na to, da se zboljšajo družabne razmere, ki sedaj silijo delavca in kmeta, da iščeta tolažbe v alkoholu.

Važen korak naprej pa je storilo to gibanje zadnji čas, kar se prirejajo mednarodni shodi zdravnikov, socijologov in drugih učenjakov proti alkoholizmu. Na minolem dunajskem kongresu so bile po svojih odposlancih zastopane vse važnejše države, kar nam priča, da so vlade začele spoznavati nevarnost, ki preti narodom od alkohola, ter da so državniki pripravljene, storiti kaj pozitivnega proti tej bolezni človeške družbe.

V boju proti alkoholizmu prednjači Rusija, ki je uvedla monopol na žganje; isti ji nese 350 milijonov rubljev dobička, od katerega porablja en del v svrhe

društev proti alkoholizmu. Listi baš pišejo o nekem statističnem delu Stanislava Properja, ki je došel, na podlagi vestnega protučavanja, do naslednjih zaključkov: Vsled monopola na žganje se je na Ruskem vsekako zmanjšalo pijančevanje. Zlasti zapiranje žganjarij ob nedeljah je zelo koristno. Prodajalec žganja, ki mora sedaj biti državni uradnik, ne sme dajati žganja na upanje, potrošči si nabavljajo svoje potrebe za nedeljo že v soboto, ko so še trezni, ter kupujejo manj nego prej ob nedeljah. Da ima monopol dobre posledice, dokazujejo tudi zapisniki ruskih ječ, kazenskih in eksekucijskih sodišč.

Je-li tudi v Avstriji gibanje proti alkoholizmu opravičeno? V odgovor naj sledi nekaj statistike. Avstrijski minister za uk in bogočastje Hartel je na omenjenem kongresu poročal, da je leta 1897. v enem samem industrijskem okraju potrošilo 25.000 prebivalcev za dva milijona kron alkohola, torej povprečno vsaka oseba za 80 K. — V celi Avstriji pa se je minolega leta izpilo opojnih pijač za 1600 milijonov kron! Povprečno je potrošil vsak prebivalec v enem letu 9 litrov žganja, 19 litrov vina in 65 litrov piva. Na Češkem je bilo zadnja leta 25.000 policiji znanih pijancev, na katere smemo računati 75.000 otrok, ki so zaradi strasti svojih roditeljev izpostavljeni največji duševni in telesni bedi... Na Dunaju pije polovica šolskih otrok! To je strašno, kajti baš mladina do 16. leta bi naj ne poznala alkohola. Zlasti obsojati je starše in zdravnike, ki dajejo deci konjak in podobne stvari v — okrepčanje. Dokazano je, da alkohol škoduje telesnemu razvoju, pa tudi na živčevje upliva pogubno. Prof. Kassowitz je poročal, da se taki učenci vidno slabejše uče nego vzdržni. Isti minister za uk je rekel, da se v Avstriji polovica blaznih rekrutira iz bivših alkoholikov; istotako je pripisati 60—80% surovih zločinov in 30—40% samomorov akutnemu zastrupljenju po alkoholu.

Nesreča pijančevanje se prenaša na potomstvo. Bournville je poročal, da so našli pri 1000 idijotih (bebcih) 471 krat kronjčni alkoholizem očeta, 84 krat matere, a v 65 slučajih sta bila pijanca oče in mati. Tudi božjast otrok je navadna posledica pijančevanja roditeljev.

Zanimiva je izjava nekega učitelja v vinorodnih krajih na Spodnjem Avstrijskem. Isti pravi, če so katerikrat učni uspehi prvega letnika posebno slabi, da je to gotovo znamenje — dobre vinske letine pred šestimi leti.

Dr. Wlassak z Dunaja je dokazal, da pojema sposobnost za seštevanje že, kadar izpijemo $\frac{1}{2}$ litra piva. Po večjih količinah piva (2—3 l.) pojema ta sposobnost rapidno. Škodljivi upliv na razum se kaže 24 ur in dalje... Že pri $\frac{3}{4}$ litrih piva začnemo, ko čitamo, delati pogrške, izpuščati besede itd. Posledice pijanosti je opazati več dni.

H koncu dodajmo še znanstveno opredelbo (definicijo) pijanca. Kdor je pijanec? Vsakdor, pri komur je opazati upliv alkohola, izvirajoč iz ene pijanosti, ko nastopa že upliv druge. Kdor pa samo včasih, v večjih presledkih, razveseli svoje srce s primerno količino dobrega vina ali svežega piva, ta še ni pijanec, tudi ne, če bi semtertje globlje pogledal v kozarec. A taki atentati na telesno in duševno ravnotežje ne smejo slediti pogostoma drug za drugim.

Obsojati je torej zlorabo alkohola, dočim je raba istega kot povžitnine — predmeta uživanja — opravičena.

PRAVILA „SPLOŠNEGA SLOVENSKEGA ŽENSKEGA DRUŠTVA.“

I. Ime, sedež in krajevni delokrog društva.

§ 1. Ime društva je: »Splošno slovensko žensko društvo.« Sedež ima v Ljubljani, vendar pa se razteza delokrog društva na slovenske pokrajine v kronovinah: Kranjska, Koroška, Štiriska in Primorska,

II. Namen društva.

§ 2. Namen društvu je skrbeti, da se povzdigne izobrazba rednih njegovih članov, in sicer sploh, posebej pa še v socialnih vedah — in da se nadarjene in revne deklice izšolajo.

§ 3. Svoj namen dosega društvo z vsemi primernimi sredstvi, zlasti pa:

a) s poučevanjem v pisani in govornjeni besedi ter prirejanjem učnih krogov ter javnih in društvenih predavanj,

b) z razširjanjem literarnih proizvodov,

c) z ustanovitvijo čitalnic in knjižnic,

d) s prirejanjem skupnih izletov, veselice, koncertov in drugih zabav,

e) s podpiranjem nadarjenih revnih deklic v svrhu večje šolske in stanovske strokovne izobrazbe,

f) z ustanavljanjem društvenih podružnic.

III. Društveniki, njih pravice in dolžnosti.

§ 4. Društveniki »Splošnega slovenskega ženskega društva« so: a) ustanovnice (ustanovniki), b) redne društvenice, c) podporniki, d) častne društvenice (društveniki).

Redne društvenice morejo biti le osebe ženskega spola, dopolnive 16 leto, podporniki pa le osebe moškega spola, ustanovniki in častni društveniki smejo biti osebe ženskega in moškega spola.

Ustanovniki (ustanovnice) plačajo enkrat za vselej 20 kron. Redne društvenice plačujejo na leto po 1 krono in najmanj ravno toliko tudi podporniki; vrhu tega plačati je rednim društvenicam in podpornikom ob pristopu po 40 vinarjev vpisnine. Društvenike sprejmlje odbor in le častne društvenice (društvenike) imenuje glavna skupščina v znak posebnih zaslug za društvo. Prve društvenice (društvenike) sprejme pripravljalni odbor, ki skliče osnovalni shod, pri katerem se izvoli prvi odbor.

§ 5. Vsi društveniki so obvezani po zmožnosti in mogočnosti pospeševati društvene namene, ter so v enaki meri deležni